

dem Appellanten alle und sämtliche Schuld-
scheine und Verschreibungen, die er von dem
Stephan F. annoch in Händen hat, medio ju-
ramento manifestationis in originalibus auf-
legen zu lassen, erwehnten F. persönlich dar-
über zu vernehmen, wie auch die Appellaten
und sämtliche Theile zu hören, so dann ab dem
Besinden gutachtlich zu referiren reservatis us-
que dum expensis.

XVIII.

Von Remedio Legis finalis Cod.
de Edicto Divi Hadriani
tollendo.

§. I.

Latinum Idioma non solum (ut
DE LUDEWIG in Erläuterung der Gülde-
nen Bulle Tom. II. tit. 30. §. 1. p. m. 1343.
vult) à communi commercio, verum etiam
à foro quodammodo recessit, ac forsan
(ut Ludewigiana phrasi utar) Priscianus fo-
ro aequae, ac commercio terror factus est.
Interim perhibente Capitulatione novissima.

Art. XXIII. §. 3.

Latina lingua non minus ac vernacula Imperii
Idioma cluet, & quidem à citato DE LU-
DEWIG

DEWIG die Staats- und Hauptsprache. sal-
latur. Ad hæc teste excellentissimo

MOSERO in vermischten Schriften Tom. 1.

p. 337.

à libero unius cujusque arbitrio dependet num
germanice, numve latine referre maluerit.
Quocirca & mihi præsentem causam, cujus
materies latinum idioma optimo sibi Jure ven-
dicat, Romano ore perorare fas sit.

§. 2.

Jacobus L. una cum conjuge sua quinta
Maji 1749 testamentum ordinavit, in quo
liberos suos, scilicet Wilhelminam nuptam
Consiliario Aulico K. Petrum Michaëlem ju-
dicem in J. Theresiam nuptam Licentiatu S.
ac denique Ernestinam Elisabetham nuptam
Vice-Satrapæ C. hæredes scripsit, insuperque
§. 3. disposuit: weilten unsere amnoch ohndodit-
te jüngere Tochter Ernestina uns in allen Ver-
fern Landkündiger massen aus gestandenen Ver-
folgungen treulich und tröstlich beygestanden,
auch derenselben jeziger Ehemann Amtsver-
walter C. in unseren Proceßsachen, und son-
stigen Angelegenheiten uns mit ohnverdroßnem
Gemüthe und Diensten allermöglichstern Bey-
stand geleistet, so ist unser ernstlich-entlicher
Will, Meynung, und beständiger Befehl, daß
besagte unsere Tochter in remunerationem
solcher uns erwiesenen Treue und Diensten, und
loco

loco dotis zu einem freyen Voraus haben, und behalten solle, den mit so schweren Kosten, und vielen Verdriesslichkeiten aus erworbenen zu D. gelegenen sogenannten Berg-Neuntel, so dann solle besagte unsere Tochter die unter meiner mit testirenden Mutter Hand specificirten Mobilien ebenfals zum Voraus haben.

S. 3.

Mortua conjuge superstes maritus anteriori testamentum non modo confirmavit, sed & insimul adjecit: Indeme anjezo sothane Momen so wohl, als hiesigen Landes-Rechten gemas pleno jure zugefallen, mithin meine übrige Kinder, auffer allein meiner jüngern Tochter, welche meinen Sterbfall abwarten muß, ihre Aussteuer allbereits vorlängst empfangen, sich damit Eheils im Stande gesezet, oder doch im Stande sich hätten erhalten können: so ist mein etlicher Will und Meynung, daß die Erneuna alle mir zugehörige am Tage meines Absterbens so wohl in dem von mir dahier bewohnenden Hause, als auch sonst anderswo erfindlichen Baarschaften, und sonstigen Mobilien Effecten, woraus jedoch die Funeralkosten bestritten werden sollen, ohne einige Ausnahm nebst zugemeitem ihren Eheliebsten Herrn C. nach meinem gottgefälligen Hintritt zu einem freyen Voraus haben, und ohne die mindeste Ein- oder Widerrede behalten solle.

S. 4.

§. 4.

Cum dein & hic supremum diem clausisset, deceptor, seu is, cui testamentum conceditum erat, hæredes convocavit, decima tercia Novembris 1752 tabulas exhibuit, Vice-Satrapa C. uti & Advocatus H. qua mandatararius filii Petri Michaëlis & Licentiati S. sigilla recognoverunt, subscriptiones & manus bona fide agnoverunt, atque emanente co-hærede Consiliario Aulico K. testamentum aperuerunt.

§. 5.

Hoc peracto Vice-Satrapa C. nescio qua ratione ductus decima quinta Novembris Consilium Aulicum adivit, vidimatas tabularum copias exhibuit, ac insimul petiit, daß (prout sonant formalia) die dispositiones parentum inter liberos ex Edito Divi Hadriani clementissime ratificiret, und er bey derer Innhalt uxoris nomine möchte gehandelt werden.

§. 6.

Consilium ita decernebat Commissionem, ut tabulæ exhiberentur. At reliqui co-hæredes agnitionem declinabant, tabulisque obmovebant, nullos testes adhibitos esse, patrem mentis impotem fuisse, eum voluisse æqualitatem inter liberos, & nihilominus cum notabili inæqualitate disposuisse, potissimum patrimonii, seu substantiæ partem Vice-Satrapæ prælegasse, ita ut ne quidem legitima

legitima ceteris liberis salva foret. Excep-
 tiones hacce altioris indaginis esse Vice-
 Satrapa regerebat, atque ita iis responde-
 re decretabat, firmiter arbitratus, manutenen-
 tiam ex *Lege finali Cod. de Edicto Divi Ha-*
driani tollendo denegari non posse. Instructa
 formaliter causa. Consilium 26ta Novembris
 1753 pronuntiabat, daß causæ Referentibus
 ulterior Commissio aufzutragen, die testa-
 menta salva re- & irrelevantia in originalibus
 obermals produciren zu lassen, die Miterbegenah-
 men & über deren Unterschriften agnoscendo
 vel jurato diffinendo zu vernehmen, fort bey
 erfolgender Agnition den Amtsverwalter E.
 über die eventualiter vorgestellten exceptio-
 nes kürzlich zu hören.

§. 7

Ab hac sententia Contradictores ad su-
 premo Imperii Tribunalia provocarunt: Vi-
 ce-Satrapa contra revisionem petiit, atque in
 revisorio prima Martii 1754 sententiam ob-
 tenuit, daß revisio wohl gebetten, multa zu
 restituiren, und der bey dem Hof-Rathe am
 1sten Nov. jüngsthin eröffnete Bescheid quoad
 ultimum ejus membrum dahin zu reformiren
 sey, daß, wann es bey der auferlegten pro-
 ductione testamentorum (wodurch impetrant
 zu seyn vermeynen) sein Verbleib ha-
 ben würde, bey erfolgender Agnition Impetrant
 die fernere Einlassung auf die eingewendete
 excep-

exceptiones in hocce iudicio possessorio noch zur Zeit zu verschonen, und diesernach ferner ergeben solle, was Rechtens.

§. 8.

Quocirca a Contradictoribus inhærente appellatum, appellatio autem qua Privilegiis Patriæ contraria rejecta, Commissio, ut testamenta producerentur, decreta, rermittius peremptorius, & ultimus ad agnoscendum, vel jurato diffidendum per sententiam præfixus, ac tandem sexta Aprilis pronunciatum, daß die vorgebrachten elterlichen Dispositionen, und derer Unterschritten in contumaciam pro agnitis anzunehmen, und pro carentibus vitio visibili zu erklären, mithin in dererselben Gefolg der Amtsverwalter E. in den Besiz des ihme prælegirten Neuntels einzusetzen, und bey dem übrigen Inhalt erwählter Dispositionen zu handhaben, so dann die Erbgenahmen E. in die aufgegangene Proceßkosten fällig zu ertheilen seyen.

§. 9.

Contra hanc sententiam a Contradictoribus remedium nullitatis quidem intentatum, sed non ad finem perductum, quin potius artificiose mutata omnino rerum facies est. Nimirum cohæres Licentiatus S. proposuit, quod uxor sua mortua, ipse per testamentum a curatela exclusus, liberis suis nondum Curator

rator datus, adeoque adhuc adornandus, hinc, processus hucusque nullus, ac de novo instruendus foret. Petitio isthæc justa visa, imo ad instantiam actoris, seu Vice-Satrapæ usus, quo adeo minorennibus Curator ad litem datus, ipso petente nova Commissio decreta, tabulæ iterato exhibitæ, manus testatorum ab artis petitis comparatæ, ac tandem testamenta a Curatore bona fide, ac salva probatione in contrarium agnita sunt.

§. 10.

Dein quoad causam ipsam Curator obmotas à reliquis ante exceptiones ruminabat, hisque insimul superaddebat, quod testamentum notabilem inæqualitatem inducens nullum foret, quod bene merita in testamento allegata plene probari deberent, neque in hoc assertioni partis staretur, quodque fundus filix pro dote in testamento assignatus titulo institutionis relictus censeretur, ac conferri deberet, ut æqualiter dividatur. Interea Consilium hæc omnia non attendit, seu (ut rectius loquar) in judicio possessorio non attendenda esse censuit, atque hinc 16ta Decembris 1754 judicavit, daß die unterm 6ten April gefällte Urtheil ihres Inhalts zu bestätigten, so dann die Erbgenahmen & in dem Dritte Theile der in dieser Instanz aufgewangenen Kosten fällig zu ertheilen, die ohnmün-

mündigen Licentiati S. aber davon loszu-
sprechen seyen.

§. II.

Curator itaque revisionem actorum petiit, petito relique cohæredes adhæserunt, ac modo incognitam hæctenus ipsis, ipsorumque arbitrio pariter Dicasterium latentem moverunt quæstionem, num legatario Remedium ex *Lege finali Cod. de Edict. Div. Hadrian. toll.* comperat, ut immissionem petere possit. Revisio quoque & minoribus Licentiati S. quidem salva multa, reliquis contra adhæsiō, ac simultaneus processus non nisi erga revisionem expensarum contumacialium, & præstationem solemnium concessus, ac tandem 29. Januarii 1757 definitiva sententia lata est, daß revisio wohl gebetten, die deposita zu restituiren, und respectiv loszugeben, mithin die den 16ten Decembris 1754 eröffnete Urtheil dahin zu reformiren, daß revidentes selber originalitate der elterlichen Dispositionen, und derer Unterschriften agnoscendo, vel jurato diffitendo re- & irrelevantia salva, non quidem in finem immissionis ex *Lege finali Cod. de Edict. Div. Hadrian. toll.* sed ut constet de ex vel non existentia dispositionum, sich vernehmen zu lassen zwar schuldig, revisus hingegen auch auf die eingeschobene exceptiones sich einzulassen gehalten, und die Sache summarie zu behandeln seye.

§. 12.

Adversus isthanc sententiam 14. Martii primum insinuatam Revisus, seu Vice-Satrapa C. 23. ejusdem mensis, adeoque intra descendium consimilem revisionem interposuit, depositos, seu sequestratos ex litigiosa Metallifodina profectos redditus loco multæ 29. ejusdem, atque hinc intra trigessimum inscripsit, erga factam assignationem revisionem obtinuit, ac fatalia, solennitatesque singulas ad amissim observavit, maxime cum etiam casu, quo causa caderet, nihilominus quarta pars depositorum numerorum ei debeatur, adeoque omnino idem sit, ac si multa revisoria alio modo deposita, seu aliæ pecuniæ datæ fuissent.

§. 13.

Materialia dein, seu causæ merita quod attinet, dupondius facile indagabit, sententiam, de qua nunc quæritur, quot verba, tot ferme comprehendere gravamina. Quod ut modo evincam, professoris instar sententiam deartuabo, ac de membro ad membrum procedam.

§. 14.

Primo sententia jubet, ut moderni revisi dispositiones, ac subscriptiones parentum agnoscant, vel jurato diffiteantur. Indefinite sententia loquitur, ac per consequens juxta primas

primas Philosophiæ regulas de omnibus, ac singulis revisis, videlicet de Petro Michæele, de Curatore minorum S. & Consiliario Aulico K. intelligenda venit. Effatum, ac præceptum judicis, quod in ipsa acta insurgit, cunctamque fidem penitus evertit. Petrus Michael (ut ex supra adductis constat) testamenta eodem die, quo aperiebantur, modo recognovit, subscriptionesque bona fide agnovit. Curator minorum usque adeo comparationem manuum exegit, eaque peracta tabulas pariter coactus agnovit. Ad quid igitur intuitu horum iterata agnitio? Certe si is agnoscendi modus haud sufficiet, nec magis sufficiens à quoquo excogitandus erit. Ad hæc Petrus Michael testamenta inficiatus non est, & minorum Pater disertis usque adeo verbis petiit, ut ad ductum testamenti agnitionem, casu quo requireretur, irrefragabiliter deducere licet.

§. 15.

Cohæres Consiliarius Aulicus K. tabulas quidem expressim non agnovit, sed quoque non negavit. Veritatem, seu existentiam in dubium haud vocavit, sed potius obtulit patrem mentis impotem fuisse, testes adhibitos non esse, a dispositionem ob nimiam inæqualitatem juris effectibus destitui. Virtualiter igitur atque intrinsece existentiam fat

fatetur præsertim cum noto notius sit, quod de non ente nil possit prædicari. Porro revisi in impressa facti specie emphatice asserunt, daß es darauf nicht ankomme, ob die unter den quæstionis testamenten befindliche Unterschriften noch zur zeit inconcesso agnosceat werden müssen, weilen auch illis inconcesso agnitis dannoch dem Tit. C. qua legario das Remedium *Leg. fin. Cod. de Edict. Divi Hadriani tollendo* obstrittig nicht completet. Ipsimet igitur subscriptiones parentum apertissime confitentur, ipsimet agnitionem supervacaneam ducunt, ipsimet probationi cæteroquin actori incumbenti renunciant. Quis proinde tam iniquus rerum arbiter existet, ut de eo, quod ipsæ partes concedunt, ac fatentur, adhuc dubitare audeat. Accedit tandem, quod Consiliarius Aulicus R. formaliter contumax in præfixo termino peremptorio, præclusivo, atque ultimato subscriptiones neque agnoscere, nec diffiteri voluerit, sed unice declararit, visibile deficientis paterni consensus, ignotique valoris, rei prælegatæ vitium ad annullandas tabulas sufficiens fore. Unde manifesto liquet, quod prædictus Consiliarius testamenta intrinsece iterato agnovit, & si etiam non agnovisset; lapsa termino peremptorio ulterius audiendus non sit.

§. 16.

Obgeret fortasse aliquis, revisis adhæ-
sionem, ut & simultaneum processum erga
refu-

refusionem expensarum contumacialium concessum, adeoque sententiam sexta Aprilis 1754 latam modo sublatam esse. At quis est, qui tam absurdam, juriq̄ repugnantem eliciet sequelam? quis memoratam sententiam talem esse statuet, ut per, vel erga refusionem expensarum contumacialium tolliterum potuerit? Profecto quantum recognitionem manuum attinet, illa non est simplex contumacialis, sed definitiva, & manus in contumaciam non recognoscentium pro recognitis acceptata. Saltim ita docet

GAIL. *de Pac: publ: L: i. cap. 15. n. 15.*

„ si debitor (sunt verba ejus) citatus non com-
 „ pareat, neque recognoscat manum, & sigil-
 „ lum sui chirographi, manus & sigillum ip-
 „ sius pro recognitis habentur, causaq̄ ex
 „ officio pro conclusa acceptatur, & reus ad
 „ solutionem definitive condemnatur. Ita
 adstipulatur

CARPZOVIVS *in Proc. Tit. XXII. Art. 2.*

n. 25.

in hæc verba: si reus instrumentum, vel
 „ vel documentum exhibitum recognoscere,
 „ vel diffiteri nolit, pro recognito id habe-
 „ bitur, & reus debitum confiteri videtur.
 Ita tradit.

LEYSERUS *ad π. Spec. 33. med. 6. Spec. 81.*

med. 5. §. Spec. 114. med. 4.

& cum eo omnis Iurisconsultorum schola. Quocirca ejusmodi sententia non est retrahabilis, sed ejus effectus teste

CARPZOVIO in Proc. Tit. XIV. Art. 3. n. 25. hic ille ipse, quem operatur recognitio: nempe, quod recognoscens fateri censeatur ea omnia, quæ documentis istis continentur, quia recognitio est instar confessionis, prout sæpe monitum. Ex quo profuit decisum illius: Anne documentis per sententiam habitis pro recognitis, reus contra quem ita pronunciatum est, exceptionibus suis peremptoriis, puta solutionis, compensationis, præscriptionis, novationis, aliisque etiamnum uti, easque contra documenta apponere possit? Quod ex jam dictis affirmandum. Quia scilicet effectus hujus pronunciati se non ultra vim & operationem recognitionis extendit, nec quidquam aliud efficit, quam vere facta recognitio, qua non obstante reum, vel recognoscentem exceptionibus suis peremptoriis etiamnum audiendum fore, nemo facile inficias ibit.

§. 17.

Ponamus etiam intuitu manuum pro recognitis acceptarum contumaciam purgare licere, num revisis ergo remedium refusionis expensarum contumacialium indulgentum? Ipsimet hoc non petierunt, quin potius contra memoratam sententiam nullitatis

querelam intentarunt, & cum decima sexta Decembris 1754 confirmaretur, adversus confirmatoriam interposuerunt revisionem, quæ ipsis etiam erga refusionem expensarum contumacialium concessa fuit. Sed amabo quo Jure? nullo omnino. Contumacibus enim appellationum perimitur ratio.

Novella 82. cap. 5.

Et ejus, qui per contumaciam absens, cum ad agendam causam vocatus esset, appellatio recipi non potest.

L. 1. Cod. Quorum appell. non recip.

Quocirca contumacibus & deneganda revisio: quippe cum tralatitium sit, quod ubi de jure communi prohibita appellatio, ibi quodque exulet revisio.

Rec. Imp. Noviss. §. 125.

Porro contra quam sententiam concessa est revisio, seu revisionis adhæsiō? Vel contra confirmatam, vel contra confirmantem? Si primum, ex jam adductis abunde patescit, revisionem concedi non petuisse. Si alterum, pariter peccatum, siquidem confirmans non contumacialis, sed vere definitiva est. Quid ergo dicendum? id viderint alii: nos interim disquiramus quem in finem revisio erga refusionem expensarum contumacialium concessa. Forfan ut discutatur num sententia contumacialis bene vel male confirmata fuerit? Si

Si hoc, manifesta inde exsurgeret contraditio; cum expensas contumaciales refundendas esse modo definitum, & simul adhuc definiendum, an sententia contumacialem confirmans iuste, vel inique lata fuerit. An igitur eum in finem, ut agnitio, vel diffeffio perageretur? At revisi ad effectum immisionis se neque ad agnoscendum, neque ad diffitendum teneri in hunc usque diem clamitant, & de eo uno omnis illorum querimonia est. Quamcunque demum in partem secesserimus, usque illaqueamur. Inextricabilem proinde nodum mittere, & ad alterum sententiæ membrum progredi expedit.

§. 18.

Illo continetur, agnitionem, vel juratam diffeffionem peragendam esse non in finem immisionis ex *Lege finali Cod. de Edict. Div. Hadr. tollendo*. Ratio hujus, si inspiciatur, in eo uno posita est, quod legatario prædictum remedium haud competat. Apparens quidem quoad thesin ratio, in hypothesi vero de supposito, ut philosophi loquuntur, non supponente. Modernus revidens non tantum legatarius, seu præletagarius, sed simul & hæres, seu cohæres est, immisionem in in legatum modo, sed genericè petit, & summa libelli, quam altera vice adducere juvat, hæc est, daß die dispositiones parentum inter liberos ex Edicto Divi Hadriani clementissime ratificirt, und er bey derer Innhalt

hæc uxorio nomine mōgte gehandhabet wer-
den. Hisce quid clarius? quid evidentius? Qua
autoritate igitur quæstio in jus vocata, quæ
nec sequi tenebatur, nec duci debebat?

§. 19.

Agendum! vel revidenti remedium Legis
finalis qua hæredi competit, vel non com-
petit? Si competat ut hæredi, competet quo-
que, ut prælegatario. Cæteroquin in princi-
pali obtineret, quoad accessorium contra,
quod tamen naturam sui principalis sequi-
tur, exularet, in toto subsisteret, quoad par-
tem vero, de qua eadem, quæ de toto di-
cuntur, intelligenda veniunt, corrueret, ei-
dem personæ concederetur, & eidem per-
sonæ ex eodem jure agenti denegaretur.
Quod quantum à sana philosophia abhorreat,
nemo est, qui ignoret. Ad hæc certi juris
est, eam legati partem, quam hæres à se ipso
capit, non tam legati, quam hæreditario jure
percipi. Pro parte (ita

PAPINIANUS in L. 18. §. 2. π. de his,
qua ut indign.)

hæres institutus prædii legatum acceperat, & in
hæreditate non capienti restituendi tacitum mini-
sterium susceperat. Quamquam legatum pro ip-
sius parte non constitisset, ideoque portionem istam
pro hærede possideret; tamen ei prædium integrum
esse relinquendum respondi. Neque enim ratio-
nem Juris, ac possessionis varietatem inducere
divi-

divisionem voluntatis. Unde irrefragabiliter sequitur, quod sicut hæres partem legati jure hæreditario capit, ita ipsi quoque pro ea parte remedium *Legis finalis* competat, utpote cum ista legati pars partem constituat hæreditatis. Sequitur insuper, quod sicut juxta monitum PAPINIANI ratio juris, ac possessionis varietas divisionem voluntatis inducere non debet, ita prædictum remedium quoad reliquas partes pariter denegandum haud sit, ne alioqui eveniat, ut una eademque res diverso jure censeatur, ac voluntatis inducatur divisio. De quo impræsentiarum eo minus dubitare fas est, cum quicquid revidenti legatum, id vere prælegatum, ac per consequens teste

FABRO *Conjectur. Lib. VI. Cap. 4.*
ex hæreditate capiatur, & jure hæreditario

§. 20.

Aut forsan revidenti qua hæredi sæpe dictum remedium non competit? At qua de causa? Vel revisi se hæredes testamentarios proficientur, vel ab intestato? Si primum, indubitato quoque remedium obtinet; siquidem ipsa Lex ex parte instituto remedium tribuit. Cui insuper accedit, quod ab omni æquitate alienum foret, ut si unus universa bona hæreditaria licet vacua occupaverit, cohæres commodo possessionis ea propter privetur, cum tamen hoc commodum cohæredi

di non minus, quam illi præoccupatori de-
beatur, donec hæreditatis divisio expleatur,
quam ille multifariis subterfugiis facillime in
longum protrahere posset, ut se ipsum in sua
celerius occupata possessione tueatur.

HARPPRECHT Consultat. Volum. nov. Tom.
II. Cons. 50. n. 681.

Sin alterum: pariter remedium juxta gene-
ralem regulam locum habebit, nisi de excep-
tione doceatur. Videamus igitur quæ in
medium proferenda exceptio. Objiciunt
revisi se filios & filias esse. Ast revidentis
uxor quoque filia est, ac contra filium reme-
dium obtinere infra luculentissime demon-
strabo. Dicunt se contradictores existere: de
eo infra agemus, & eos contradictores qui-
dem, sed non legitimos reperiemus. Inge-
runt testamentum laborare vitio visibili: vi-
tia velut spiritus in tenues auras evanescent,
ubi ea tetigisse libuerit. Ecquæ proin rema-
net exceptio?

§. 21.

Eam fortassis revisi adducent, quod testa-
mentum dispositio inter liberos, adeoque te-
stamentum imperfectum sit. Verum etsi lex
de testamento, quod primâ fronte omnibus
numeris expletum, atque perfectum est, lo-
quatur; ex eo tamen nequaquam colligen-
dum, quod e testamento inter liberos immif-
so haud procedat. Etenim si (ut

MENOCHIUS *de Adipisc. possess. Remed. IV.*

n. 314.

ait) vel Theodosii, vel Justiniani spectemus tempora, & constitutiones, intelligimus hanc patris dispositionem esse testamentum, ob id in eo scripti filii hoc remedio adjuvari debent: quippe cum ejusmodi testamentum in suo genere pro perfecto habeatur.

BRUNNEMANN *ad tit. Cod. de Edict. Div.*

Hadr. toll. n. 8.

& cæteroquin legum favor, qui testamento inter liberos solemnitates remittit, contra omnem juris rationem traheretur, in præjudicium. Ad hæc sive missionem in favorem testamentorum, sive in favorem hæredis a Iuliano confirmatam dicamus, utroque casu eadem ratio subintrabit, consequenter & eadem dispositio: maxime cum Legislatores favorem testamentorum inter liberos adhuc longe majorem, ac reliquorum esse voluerint. Ex quibus omnibus tandem concludere liceat, quod remedium uti revidenti, qua hæredi competit, ita & qua prælegatario Jure denegari nequeat.

§. 22.

Dicta hucusque ad decisionem subtractæ causæ quidem ex asse sufficiunt. Netamen difficultates subterfugere, nimiumque mihi sapere videar; non qua eundem est, sed qua iter, pergam, motamque a revisis quaestio-

nem:

nem: an scilicet remedium legis finalis legatario competat, sub incudem vocabo. Quæstio isthæ præsertim inter Pragmaticos vere problematica est, totisque voluminibus in utramque partem ventilatur. Præ omnibus aliis conferri meretur

FINCKELTHAUS *Observ.* 121. qui nun modo utriusque sententiæ fundamenta, verum etiam tam negantis, quam affirmantis patronos regenscet. Recensis plures Neotericorum accesserunt. Interim quotquot reperi, quotquot legi hæctenus, nemo omnium mihi fecit satis. Et quamvis Germanici quidem, quos inter magnus

LEYSERUS *ad* π. *Spec.* 381. *med.* 4. & qui eum sequitur

REINHARTHUS *ad Christiani Decis.* Vol. IV. *Observ.* 35.

media quodammodo via incedere, atque defendere ament, quod remedium legatariis competens non ordinario, sed executivo processu, exceptionibus videlicet turbidis, & altiore discussionem spirantibus ad petitorum rejectis expediendum sit: tamen nec illud temperamentum mihi per omnia placet, nec rem exhaurire videtur. Rationem hujus modo non reddam, multo minus aliorum fundamenta discutiam; sed mea tantum animi sententia aperiam, atque a prima origine rem inchoabo.

§. 23.

Anno urbis DCCLXI. tribus annis ante perlatam legem Papiam de caducis Augustus cum omnem locupletandi sui fisci, qui exhaustus erat, rationem perquirerat, quo magis sustinere posset sumtus reipublicæ necessarios, legem tulit de hæreditatum vicesima parte (unde & lex julia vicesima dicta) ærario inferenda

BALDUINUS *de lege. Julia pag. m. 117.*

Vigore hujus legis hæredes extranei, qui hæreditatem adibant, nisi vel pauperes essent hæreditates, vel ipsi hæredes agnationis jure ex lege XII. Tabularum hæreditatem sortirentur, vicesimam hæreditatis partem pendere debebant.

HEINECCIUS *Antiquit. Roman. Lib. I. Append. Cap. 1. §. 19.*

Vectigal illud autem non ex hæreditatibus solum, sed etiam ex legatis extraneo relictis præstabatur: id quod diserte perhibet

DIOCASSIUS *Hist. Lib. 55. p. 563.*

Et vicesima (scribens) hæreditatum, & legatorum, quas morientes aliquibus, exceptis genere proximis, & pauperibus, relinquebant, in ærarium inferatur. Et hac de causa testamentum de vicesima liquere posset, & vectigali nulla mora fieret.

§. 24.

§. 24.

Cum de in Trajanus multis vicesimam hæredibus remisisset, Hadrianus, qui Trajano successit, non tantum Legem juliam confirmavit, sed & quod ad ejus executionem utile erat, adjecit, atque Edicto sancivit, ut testamentum statim aperiretur, & post ejus recitationem hæres scriptus, licet falsum, irritum, ruptumve testamentum diceretur, intra annum in possessionem rerum hæreditariarum, id est corporum hæreditariorum, quæ mortis tempore testator possederat, sine metu appellationis mitteretur.

GODOFREDUS ad L. 7. Cod. Theod. de Testam.

Post vicesima sensim quadam christianorum Principum liberalitate obsolevisse, beneficium missionis nihilominus favore ultimæ voluntatis, scriptique hæredis retentum fuisse videtur.

BALDUINUS in Justiniano Lib. III. pag. 225.

Tandem Justiniano Edictum Divi Hadriani cum multis ambagibus & difficultatibus, & indiscretis narrationibus penitus quiescens plane tollere, & aliud commodius, magisque expeditum introducere placuit: ut nempe si quis ex asse, vel pro parte institutus competenti judici testamentum ostenderit non cancellatum, neque abolicum, neque ex qua-

cunque suæ formæ parte vitiatum, sed quod in prima figura sine omni vituperatione appareat, & depositionibus testium legitimi numeri vallatum sic: mittatur quidem in possessionem earum rerum, quæ testatoris mortis tempore fuerunt, non autem legitimo modo ab alio detineatur, & eam testificatione publicarum personarum accipiat.

§. 25.

Hinc facile colligendum, quod uti beneficium missionis non tam hæredum, quam fisci causa datum; ita Edictum Hadriani olim & legatariis, utpote qui æque, ac hæredes fisco vicesimam solvere debebant, ex eadem ratione profuerit. Alioqui certe Edicti finis haud obtentus, sed mora vectigali facta fuisset, quod a ratione non juris, sed fisci, seu, ut quidam vocant, status quam longissime distare hodieum adhuc nimium quantum innotescit. Superlative id etiam comprobant leges, quæ velut antiquati Juris rudera nobis extant, ac conspiciuntur. Sane dum

MÆCIANUS. L. 8. π si cui plus quam per leg. Fali.

scribit: Si heres partem bonorum, vel etiam universa bona delata ad fiscum diceret, constaret autem de fideicommissio: decretum est, ut petitori caventi, evicta hereditate restitui salvetur. Dum

PROCLUS in L. 48. §. 1. π. de legat: II. ait:

ait: Bonorum possessione dementis curatori data, legata a curatore, qui furiosum defendit, peti poterunt. Sed qui petent, cavere debebunt, si hæreditas evicta fuerit, quod legatorum nomine datum fuerit, redditum iri. Dum denique

ALEXANDER in L. 9. Cod. de legat.

cavet: Si in fraudem eorum, quæ testamento relicta sunt, admissus est accusator, qui testamentum falsum diceret; Præses provincia secundum jurisdictionis formam solvi legata jubebit, interposita cautione, si evicta fuerit hæreditas, ea restitutum. Quid quæso! hæc omnia sibi volunt, nisi legatariis ex Edicto Divi Hadriani subveniendum esse? Hæres Edicto adjuvatur, atque in possessionem mittitur, quamvis quis se filium defuncti præteritum esse alleget, aut falsum, vel inofficiosum testamentum, seu alio vicio subjectum, vel servus defunctus esse dicatur.

L. 2. Cod. de Edict. Div. Hadr. toll. Legatario pariter succurritur, ac legatum præstatur, licet testamentum falsum, aut bona ad fiscum delata dicantur. Exactissima omnino paritas, quæ non nisi ex uno eodemque fonte profluere potest, nobisque irrefragabile testimonium præbet, quod Edictum ad legatarios usque sese protenderit.

§. 26.

Jam quidem Justinianus recedente ex Republica hæreditatis vicesima Edictum Divi Hadria-

Hadriani antiquatum iuit: tantum tamen
 abest, ut beneficium missionis simul sustu-
 lerit, ut id potius disertissime confirmarit,
 mirumque ampliarit in modum. Quocirca
 eadem ratio testamenti, cuius executioni fa-
 ventem se, ac studiosum Justinianus præbuit;
 ardentem efflagitat, ut eum legatariis quo-
 que consulere eodem exemplo voluisse in-
 telligamus. Ad minimum Imperator legata-
 rius expresse non ademit, neque hac in parte
 ius antiquum restrinxit, sed potius, ut ipse
 satis innuit, extendit, auxit, ac dilatavit.
 Quis igitur mutabit, quod ipse legislator non
 correxerat? Quis abolebit, quod is non abro-
 gavit? Et quis restringet, quod is extendit?
 Profecto neque ita causæ materies postulat
 neque legis ratio jubet. Materiam favorabi-
 lem esse, ac legata semper, & ubique favo-
 rem connexum habere, hinc etiam latiore
 interpretationem jure sibi vindicare concla-
 matum est apud omnes

FINCKELTHAUS cit. Obs. 121. n. 14.

Legis dein rationem, quod attinet, eam in
 tuitioe testamentorum positam ipse

JUSTINIANUS in L. 30. Cod. de testam.

effatur. Unde eam ad legata quoque optimo
 jure protrahere licebit, quippe, cum tuitio
 illorum testamenti tuitio non esse non possit.
 Verum quid longius? Ipsemet Imperator om-
 ne dubium remouet, ac prementem nimis
 scrupulum eximit. Dum namque in

L. ult. Cod. de Petit. hered.

statuit, quod licet testamentum inofficiosum dicatur, scriptus tamen hæres interposita cautione legata solvere debeat; manifestissime declarat, atque edicit, quod antiqui juris vestigia sequi, ac concessa quondam legataris beneficia in eadem amplitudine confirmare, atque redintegrare voluerit. Quid? quod non tantum confirmarit, sed etiam multo ampliora reddiderit: siquidem de jure Digestorum casu, quo quis hæreditatis petitionem vel susceperit, vel suscipere sperat, cætera judicia differri solebant, prout constat ex

L. 7. §. de hered. petit.

Injurius proinde in Imperatorem, Majestatisque reus foret, qui legataris ex Legge nostra finali auxilium denegare ausit.

§. 27.

Nunc iterum ad corpus nostrum revertamur, ac tertium dissecemus membrum, quod agnitionem, vel discessionem vel ideoperagendam perhibet, ut constet de ex-vel non existentia dispositionum. Sive id de existentia physica, sive de morali sumamus, putidas usque deprehendemus cartilagineas, stamenta jam terque, quaterque producta, eorumque vidimata adhuc in actis conspiciuntur copia. Qui de actualitate existentiam dubitare audeat, is ipsam quoque existentiam in dubium vocabit, ac malefano laborabit pyrrhonismo. Porro nec morali existentia quidquam deesse ex superioribus abunde

unde clarescit. Dum enim ad instantiam Curatoris minorennium S. comparatio manuum modo peracta est, legalem seu moralem existentiam ad sufficientiam juris demonstratam, nemo juris peritorum inficias ibit: quippe cum id probandi genus non modo a legibus comprobetur, verum etiam longe fortius quam ipsa diffessio, operari debeat.

§. 28.

Dicet fortasse aliquis, comparisonem absentibus cæteris cohæredibus peractam, adeoque his innoxiam esse. At si comparatio (ut nemo negabit) existentiam plene probet; respectu unius non minus, quam alterius, præsertim si litis consortes sint, operabitur, ac nequidquam certiorari cupiet iudex, qui certior factus modo, supremamque operi admovit manum. Ad hæc cohæres Petrus Michaël subscriptiones per mandatarium bona fide agnovit. Unde licet Consiliarius Aulicus K. agnitionem expressam, sive extrinsecam hucusque declinaverit, atque in vera contumacia perseveraverit, id tamen nullam seu dubitandi, seu retardandi ansam præbere valet. Tum enim majoris modo partis adest agnitio, quæ unius diffessioni usque adeo præsertim in hocce iudicio summario certo certius præferenda. Tum etiam sententia manus in contumaciam non recognoscens pro recognitis acceptans non tantum agnitionis vices supplet, sed & tantum efficit,

ac si manus vere fuissent agnitæ. Demum neque ipsa lex requirit, ut existentia legitime ac juridice probetur, sed sufficere asserit, si competenti judici testamentum in prima figura sine omni vituperatione apparens ostendatur. Quocirca nec judex ipsa lege rigidior esse, neque invisis legislatori ambagibus, ac difficultatibus locum dare debet, præcipue in præsentī casu, ubi præter omnia reliqua per extremum comparationis remedium existentia Tabularum ad plenam sufficientiam demonstrata adhuc est.

§. 29.

Postremum tandem sententiæ membrum moderno revidenti injungit, ut ad obmotas a revisis exceptiones respondeat. Hæc scilicet sequela illius præsuppositi est, quasi remedium legis finalis revidenti, qua legatario non competeret. Cujus contrarium cum supra a me luculentissimis argumentis evictum, atque ad oculum, ut ajunt, demonstratum sit: hinc etiam nunc in omnia alia eundem, atque insistendo primis, verisque jurisprudentiæ principiis substituenda venit quæstio, num revisi contradictores legitimi existant, obmotæque ab iis exceptiones relevent. Et siquidem juris interpretes invicem quam vehementissime digladiantur, quis per legitimum contradictorem intelligatur: tantum interim certum, definitumque est, quod filius, qua filius contradictor legitimus haud queat compelli. *Quamvis* (reteribit Imperator in

L. 2. Cod. de Edict. Div. Hadr. toll.)

quis se filium defuncti præteritum esse alleget, aut falsum, vel inofficiosum testamentum, aut alio vitio subjectum, vel servus defunctus esse dicatur: tamen scriptus heres in possessionem mitti solet. Cui convenienter

VOETIUS ad π Lib. 43. tit. 2. n. 5.

docet: Quod si heredes ab intestato hereditatem possideant; ac possessionem rerum hereditariarum autoritate publica iudicis occupaverint, ten Overstaen van Schepenen: non tamen eo minus heres institutus testamento nullum visibile vitium habente, possessionem per remedium d. l. ult. ab heredibus legitimis avocare potest, cum sola successio ab intestato tali in casu titulus idoneus aut sufficiens ad repellendum heredem testamento scriptum non sit. Imo in dubio usque adeo ad exclusionem filiorum testamento favendum scribit

DECIANUS Vol. 1. Resp. 35.

§. 30.

Non minus apud omnes expeditum est, quod non possidens contradictoris nomen non mereatur. Clarissime id innuunt, atque indignant ipsa legis verba. *Sin autem* (ita habent) *aliquis contradictor extiterit: tunc in iudicio competenti, causæ in possessionem missionis, & subsecutæ contradictionis ventilentur: & ei possessio acquiratur, qui potiora ex legitimis modis jura ostenderit: sive qui missus est, sive qui antea detinens contradicendum putavit.* Prono

hinc simul fluit alveo, quod sola possessione-
quidem sufficiat, sed præterea titulus requira-
tur, qui in continenti probari potest. Si namque
titulus allegari nequeat; possessor possidet pro
possessore, ac per consequens contra eum
usque adeo interductum quorum bonorum
datur.

L. 1. π. Quorum bonorum
multo magis ergo remedium legis finalis,
quippe cum causa heredis scripti potior, ejus-
que jus apertius modo appareat. Et si allega-
tus titulus in continenti liquidabilis non sit,
contradictio altiore indagine requirit,
adeoque ad petitorium rejici debet; prout
omnes docere refert

MENOCHIUS *de Arbitr. jud. Lib. II. Cent. I.*
cas. 12. n. 1.

Cum itaque revisi prælegatam metallifodinae
partem non possideant, multo minus justum
possessionis titulum edere valeant; necessita-
ta (ut philosophice loquar) conclusio est,
quod contradictores legitimi nullatenus exi-
stant.

§. 31.

Verum nimium ne properemus. Annon
& is legitimus contradictor cluet, qui testa-
mento, ex quo adversus ipsum agitur, vici-
um aliquod visibile opponit? Saltim ita loqui
emat

LEYSERUS *ad π. spec. 500. med. 12.*
Recte, an inconcinne, parvi mea refert. In
verbis quippe sum facilis, modo in ipsa re
con-

conveniatur. Missa proin quaestione nominali rem ipsam agamus. Primum visibile vitium revisi esse contendunt simplicitatem testatoris Patris. Equidem defectum rationis testamento obstare perfractius non negabo, quin potius concedam, vitium visibile esse, quando (ut

LEYSERUS *cit. spec. med. 19.*
 scribit) testator, antequam testamentum conficeret, alienationem mentis passus in actu testandi perfectissimum intervallum non habuit, sed saltem in conspectu inumbratae quietis positus fuit. Ast ita in thesi. Quid contra quoad hypothesin? Testatorem ante confectum testamentum mentis impotem fuisse non constat, sed de eo principalis quaestio est, adeoque necessaria probatio. Quæ, quanta vero hæc? In medium producta quædam attestata, quæ injurata adhuc, insuperque probationem in continenti haud efficiunt. Si enim (verba sunt

MENOCHII *cit. cas. 12. n. 4.*
 exceptio objiceretur, ad cujus discussionem necesse foret testes examinare, vel instrumenta antiqua, super quibus disputandum esset, producere, non posset dici probatio in continenti oblata: neque hinc missionem impedire.

§. 32.

Alterum vitium vult inde desumi, quod pater in testamento imperfecto, seu minus solenni, ac privilegiato nimis inæqualiter dispo-

disposuisset. Fateor: sunt multi, qui id licere negant. Econtrario dantur non pauciores, qui affirmant. Imo reperire est & alios qui mediam amplectendo sententiam inæqualitatis rationem concedunt, si inæqualitas est modica: denegant autem, si inæqualitas magna, atque enormis est. Quid igitur? Num inter visibilia vitia referenda quæstio, quæ inter doctores controversatur? Profecto illa neque in oculos statim incurrit, nec sola testamenti inspectione cognoscitur, neque a iudice immediate visu, sed mediante intellectu, altiorique deprehenditur examine. Ad hæc etiam numerum dubium, negativa, an affirmativa sententia sit verior. Proinde indecisam quæstionem pro visibili vitio non habebit, nisi is, qui, dum contrariam sententiam, seu dubitationem videre non vult, ipsa juris principia, omnemque rationem invisibilem reddere conatur. Num igitur impræsentiarum subeunda juris alea? Absit a iudicio hocce summarium, quod altiorem indaginem respuit, maximeque abhorret.

§. 33.

Nuper in contrarium mihi propositum a nonnemine argumentum est, quod heic adducere non pœnitebit. Aiebatur controversiam juris longas probationes, factique circumstantias haud desiderare, neque iudicem hœc instruendum, aut certiore reddendum, multo minus jus a partibus edocendum esse, quod ipse antea modo noscere teneatur.

tur. Ignominiosum ergo videri, si iudex controversam quaestionem ad iudicium ordinarium remittere, sibi que spatium deliberandi quodammodo exposcere velit, praesertim cum facile contingere possit, quod in ordinario ipsi nequidem tantum temporis, quantum in summario, suppetat. Haud insanum quidem ratiocinium, in eo tamen peccans, quod remissionem ad ordinarium, seu petitorium respectu iudicis fieri supponat. Quid, si iudex controversam juris in summario, seu etiam possessorio decidere vellet, nonne limites transgredereetur, ipsumque petitorium modo absolveret? Nonne tum etiam formalis processus institui, causa plenarie instrui caeteraque solennia deberent observari? Nonne pars gravata contra latam sententiam ordinariae juris remedia intentare, atque in locis, ubi a sententia possessoriali nulla appellatio datur, ad suprema Imperii Tribunalia provocare posset? Nonne demum quadrata rotundis commiscerentur, ac cuncta inverso ordine irent? Liquido hinc patet, quod controversa juris quaestio non intuitu iudicis, sed partium, atque ex natura rei, Legumque forma ad petitorium rejiciatur. Quibus insistendo motam quaestionem quidem indecisam linquo. Netamen sententiam affirmantem suis rationibus destitui quis arbitretur, adscribere heic juvat ea, quae

KOENIG in Dissert. de Parent. inter liberos
disponet. Cap. 3. §. 17 & 18.

P s.

pro

pro affirmativa adducit. „ Quod si (ita ille)
 „ perpendamus, in testamento solenni fieri
 „ posse institutionem in partes inæquales, te-
 „ stamentum inter liberos autem cum solenni
 „ ejusdem esse effectus, tantumque abesse,
 „ ut circa hoc aliquid immutatum sit ab Im-
 „ peratore, ut potius sancitum deprehenda-
 „ mus, hereditatem patris inter liberos in
 „ partes esse dividendam, & uncias, in qui-
 „ bus scripsit testator exprimendas; nec non
 „ liberos cum partibus quæ sunt legitimæ,
 „ contentos esse debere; præter legitimam
 „ vero liberos a parentibus de jure nihil exi-
 „ gere posse: nullum superest dubium, quin
 „ accedamus castris affirmantium, quod li-
 „ ceat parentibus in testamento privilegiato
 „ tam partes æquales, quam inæquales præ-
 „ linito constituere. Et quoniam thesis præ-
 „ cedens se præ cæteris utilitate commendat,
 „ ipsius veritatem etiam per indirectum ad-
 „ struere juvat. Ponamus patrem quidem
 „ posse observare inæqualitatem modicam,
 „ non vero magnam: tunc portio inæqua-
 „ lis legitimam adæquat, vel minus? Si pri-
 „ us, filius non habet, de quo conqueratur,
 „ aut querelam testamenti inofficiosi insti-
 „ tuat. Sin posterius, ad supplementum age-
 „ re potest, nec hac actione instituta, testa-
 „ mentum paternum corrumpit, quin potius ad-
 „ æquata legitima validum subsistit. Ponamus
 „ præterea in testamento inter liberos ab-
 „ æqualitatis ratione non esse recedendum,
 „ tunc

»tunc nihil refert, utrum istiusmodi ultimæ
 »voluntatis dispositio serverur, nec ne, in
 »utroque casu idem consequentur liberi,
 »quod, dum principio rationis sufficientis,
 »atque legislatorum intentioni repugnat,
 »manifestam sapit absurditatem.

§. 34.

Ex hisce simul viliositas vitii tertii, læsæ
 scilicet legitimæ sua sponte fuit. Non dicam
 modo ad probandum hocce vitium requiri,
 ut conferenda conferantur, hæreditas divi-
 datur, partes assignentur, ac cuncta rite
 computentur, quæ sine ambagibus, longaque
 mora expediri non posse quis facile agno-
 scet. Sed id solum memorabo, singulis liberis
 legitimam a parentibus honorabili institutio-
 nis titulo datam, relictamque esse. En verba
 testamenti, ejusque §. 8. Instituiren, und be-
 nemmen unsere obgemelte Kinder, nemlich
 Wilhelmianam, Petrum Michaelen, The-
 resiam, und Ernestinam Elisabetham L. in
 übriger unserer Verlassenschaft zu unseren ohn-
 zweifelbahren Erben, daß sie darinnen in vier
 gleiche Theile succediren, und erben sollen. Un-
 de licet per prælegatum legitima læsa, aut
 minor debita portione relicta foret, haud
 tamen testamentum corruet, quin potius fir-
 mum stabit, atque his, qui testamentum quasi
 inofficiosum, vel alio modo subvertendum
 queri poterant, id, quod minus portione le-
 gitima sibi relictum sit, ad implendam eam
 sine ullo gravamine, vel mora exigere licebit.

L. 30. Cod. de inoffic. testam.

Ad uberiorem ejus dilucidationem addam ap-
tum omnino exemplum, quod

LEYSERUS ad π. spec. 500. med. 20.

refert. „ Oblatum (scribit) est Præsidi ante
„ aliquot menses testamentum, in quo patet
„ sic scripserat: Filius meus domum, supel-
„ lectilem, paratam pecuniam, & agros præ-
„ cipua habeto, cætera cum filia meâ defun-
„ ctæ liberis dividito. Filius possessionem hæ-
„ reditatis ex l. ult. C. de Edicto D. Adirant
„ petit. Contradicunt nepotes ex filia, atque
„ vitium præteritionis tanquam visibile testa-
„ mento objiunt, nihil si domus, supellex,
„ agri, parata pecunia præcipiantur, superflu-
„ turum dicentes. At ego præteritos nepotes
„ fuisse non puto, sed hæredes institutos eo
„ ipso, dum filius hæreditatem cum iis divi-
„ dere jussus fuit, credo. Nam, ut Præsides in
„ specimine CCCLVI de Liberis heredibus insti-
„ tuendis med. 2. Ostendit, pater liberorum
„ mentionem faciens, atque eis aliquid ad-
„ scribens, heredis titulo id fecisse semper
„ intelligitur. Nec obstat, quod post res filio
„ prælegatas nihil superfuturum esset. Nam
„ primo hoc altioris indaginis erat, deinde
„ in L. 36. pr. C. de inofficioso testamento
„ mentum, in quo filius in re certa heres in-
„ stitutus est, tamen si tota hæc res evicta fue-
„ rit, sustinetur, & alia res, vel pecuniæ
„ restitui jubentur. Ergo actio suppletoria
„ etiam tunc, quum nepotes nihil ex divisio-
„ ne consequuntur, locum habet.

§. 35.

Cætera revisorum obomta, quisquis fugitivo tantum oculo aspexerit, illa ad petitorium relegare nullus titubabit. Quo tamen res clarior evadat, cunctisque cuncta fiant, summo ea saltim, ut ajunt, digito attingam. Utique scribit

CHASSENÆUS ad Consuetud. Burgundia
 Rubr. VII. §. 5. n. 48 & seqq.

quod tria copulative requirantur ad hoc, ut dicatur donatio remuneratoria: primo quod talia merita vere appareant, nec in hoc stare assertioni patris. Secundo quod talia merita sint æquivalentia rei donatæ, hoc est, quod filius tale meritum fecerit patri, quod si fuisset extraneus, tantum fuisset lucratus. Ac tertio, quod talia merita, seu talia servitia non sint obsequialia, ad quæ tenetur filius. At de donatione remuneratoria a Patre filio in potestate constituto facta, ejusque collatione laudatus Autor loquitur, ac de legato, de quo impræsentiarum agitur, ne quidem somniat. Et qui somniaret? Tralaticii quippe veris est, quod legato falsa causa adjecta non noceat: veluti cum quis ita dixerit: Titio, quia me absente negotia mea curavit, Stitium do, lego: vel ita, Titio, quia patrocini ejus capitali crimine liberatus sum, Stitium do, lego. Licet enim neque negotia tutoris unquam gesserit Titius, neque patrono ejus liberatus sit; legatum tamen valet,

§. 31. Instit. de legat.

quia

quia ratio legandi legato non cohæret.
L. 72. §. 6. n. de Condi. & demonstr.
 Nempe legatum proficisci potest, & solet ex
 mera liberalitate, nullius alioqui meriti cau-
 sa vel expressum, vel provocatum.

BALDUINUS *ad cit. §. 31. verb. curaverit.*
Instit. de legat.

Quocirca ut vapulet, omnino dignus is, qui
 allegata a Patre, legatoque adjecta merita, a
 revidente probanda, ac missionem usque
 dum suspendendam esse blaterarit

§. 36.

Eandem omnino notam Revisorum Ad-
 vocatus meretur, dum ex

MANTICA *de conjct. ult. volunt. Part. II.*
Lib. 6. tit. 2.

adstruere contendit, quod metallifodina re-
 videnti in testamento relicta pro dote, ac
 titulo institutionis assignata censeri, adeoque
 conferri debeat. Si vana verba haud captat-
 set, sed paulo penitius autorem inspexisset,
 manibus, pedibusque palpare potuisset, cum
 de casu dubio, atque incerto loqui. Tum
 etiam ipsius doctrina vera, & disertis fulcra
 verbis

Novella XVIII. Cap. 6.
 quippe quæ ita habent: Sive quispiam intestatus
 moriatur, sive testatus, quoniam incertum est, ne
 forsitan oblitus datorum, aut præ tumultu mortis
 angustiatus hujus non est memoratus, omnino esse
 collationes, & exinde equalitatem, secundam
 quod olim dispositum est, nisi expressim designa-
 verit

verit ipse, se velle non fieri collationem. Verum heic non versamur in casu dubio: sed verba testamenti luce meridiana clariora sunt, ac parentes expressim disposuerunt: daß besagte unsere Tochter in remunerationem solcher uns erwiesenen Treu, und Dienste, und loco dotis zu einem freyen Voraus haben und behalten solle, den mit so schweren Kosten, und vielen Verdrieslichkeiten auserwonnenen so genannten Neuntel. Unde & claram Patris dispositionem sequi debet dispositio legum, quæ legata, aut quidquid à Patre in codicillis relictum, conferenda non esse statuunt.

L. 65. §. 1. n. de Rei Vindic. L. 38. pr. n. de Condit. indeb. L. 10. 12 §. 16. Cod. de Collat.

Quoniam liberi hoc extero jure capiunt, id est, ut extranei, & non, ut filii jure successionis ab intestato.

BRUNNEMANN *ad L. 10. Cod. de Collat.* insuperque id, quod post mortem ejus, de cujus successione agitur, quæritur, non confertur.

CHASSENÆUS *cit. Rubr. VIII. §. 5. n. 41.*

§. 37.

Quo nunc itaque vela contraham, hætenusque dicta in compendium redigam, gravamen ex sublata sententia contumaciali, gravamen ex iterata productione, tabularumque agnitione, vel diffessione, gravamen ex denegato remedio *Legis finalis Cod. de Edict. Div. Hadr. toll.* gravamen ex admissione revisorum, qua legitimorum contradictorum, gra-

vamen ex injuncta responsione ad exceptiones ab hocce summario quam maxime alienas, atque in petitorio nequidem multum relevantes, gravamen ex conturbatione judiciorum, gravamen ex unoquoque latere. Adeoque reformanda, ac salvo rectius sentientis arbitrio sic dicenda.

Sententia.

In Sachen Amtsverwaltern C. Impetranten Eins, gegen und wider Erbgenahmen L. in actis bekannt Impetraten andern theils ist zu Recht erkannt, daß revisio wohl gebetten, das depositum loß zu geben, demnach die unterm 29ten Januarii laufenden Jahrs eröffnete Urtheil zu reformiren also und dergestalt, daß es bey den vorherigen Urtheilen vom 5ten April, und 15ten Christmonat 1754 lediglich zu belassen, und der Impetrant nach derer letzten schrift, wie auch in Befolg der Elterlichen letzten Willensverordnungen in den Besiß des voraus vermachten Neuntels einzusehen, und bey dem übrigen Inhalt erwehnter Testamenten zu handhaben, dahingegen die Impetraten in die bis dahin aufgegangene Kosten nach rechtlicher Ermäßigung fällig zu ertheilen seyen: als solchergestalt hiemit reformirt, eingesetzt, gehandhabet, und fällig ertheilet werden.